

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31.03.2005, sp. zn. 1 Ko 97/2005, ECLI:CZ:VSPH:2005:1.KO.97.2005.1

Číslo: 75/2008

Právní věta:

Správci konkursní podstaty nelze uložit předběžným opatřením takovou povinnost, která podléhá výkonu dohlédací činnosti konkursního soudu podle § 12 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 31.03.2005

Spisová značka: 1 Ko 97/2005

Číslo rozhodnutí: 75

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 102 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 12 odst. 2 předpisu č. 328/1991Sb.

§ 66b odst. 1 předpisu č. 328/1991Sb.

§ 66b odst. 2 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e u s n e s e n í m z e d n e 22. 12. 2004 z a m í t l v k o n k u r s u v e d e n é m n a m a j e t e k U . - C . , s . r . o . (d á l e j e n ú p a d c e) n á v r h k o n k u r s n í h o v ě ř i t e l e A . M . B . (d á l e j e n o d v o l a t e l) , j í m ŝ s e o d v o l a t e l d o m á h a l t o h o , a b y s o u d p ř e d b ě ŝ n ý m o p a t ř e n í m u l o ŝ i l s p ř á v c i k o n k u r s n í p o d s t a t y ú p a d c e I n g . L . S . , C S c . (d á l e t ě ŝ j e n s p ř á v c e) n e z c i z i t v r á m c i v ý b ě r o v é h o ř í z e n í v e v ý r o k u b l í ŝ e s p e c i f i k o v a n ý m a j e t e k ú p a d c e (p o z e m k y p . č . 9/2, 9/9, 9/5, 19/4, 19/10, 9/3, 11/3, 11/4, 11/5, 11/6, 11/7, 11/13, 19/2, 19/7, 19/8, 19/12, 19/9, 11/12, 1925/11, 1925/16 a 1925/17 v k . ú . V . z a p s a n é v g e o m e t r i c k é m p l á n u č . 1208-81/2004), r o z e s t a v ě n o u b u d o v u n a p a r c e l á c h č . 8/2, 9/8, 9/2, 9/3, 9/10, 1925/14, 1925/15 a 1925/11 v k . ú . V . v y z n a č e n o u v g e o m e t r i c k é m p l á n u č . 1208-81/2004, z a ř í z e n í s t a v e n í ŝ t ě (t z v . m í l á n s k é s t ě n y) a p r o j e k t o v o u d o k u m e n t a c i a p r o v á d ě c í p r o j e k t y s t a v b y (b o d I . v ý r o k u) . Z a m í t l r o v n ě ŝ n á v r h o d v o l a t e l e , a b y p ř e d b ě ŝ n ý m o p a t ř e n í m n a ř í d i l J . b a n c e , a . s . , n e v y p l a t i t s p ř á v c i a n i j i n é o s o b ě k u p n í c e n u n e b o k a u c i n a k o u p i , p o u k á z a n é n a ú č e t s p ř á v c e (b o d I I . v ý r o k u) . S o u č a s n ě r o z h o d l o t o m , ŝ e p o d m í n k y p r o d e j e n e m o v i t o s t í u v e d e n ý c h v b o d ě I . v ý r o k u s t a n o v e n ý c h v u s n e s e n í z e d n e 22. 11. 2004 r o z ŝ í ř u j e o p o d m í n k u , ŝ e s p ř á v c e p r o d á n e m o v i t o s t i a ŝ p o t ě , c o s n a b í d k o u , k t e r á b y l a v y b ř á n a v e s p o l u p r á c i s v ě ř i t e l s k ý m o r g á n e m , o b e z n á m í d o h l í ŝ e j í c í h o s o u d c e

oddělení 89 K (bod III. výroku), a správci uložil neuzavřít smlouvu o prodeji majetku uvedeného v bodě I. výroku dříve, než o ukončení výběrového řízení a o podmínkách prodeje bude informován dohlížející soudce oddělení 89 K (bod IV. výroku).

V odůvodnění usnesení soud uvedl, že hlavním důvodem pro podání návrhu ze dne 16. 12. 2004 byla námitka odvolatele, že správce nepostupuje při prodeji majetku podle závazných pokynů soudu stanovených v usnesení ze dne 12. 11. 2004 (v písemném vyhotovení usnesení je nesprávně uvedeno datum 22. 11. 2004). Důvody, pro něž měla být v nakládání s prostředky na účtu správce omezena J. banka, odvolatel neuvedl. Soud citoval ustanovení § 102 o. s. ř., podle něhož může soud po zahájení řízení nařídit předběžné opatření v případě, je-li třeba upravit poměry účastníků nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. Vyslovil názor, že činnost správce konkursní podstaty nemůže být paralyzována předběžným opatřením, a soud nemůže správci přikázat, aby svou funkci – byť po omezenou dobu – nevykonával.

Připomněl, že správce je při výkonu funkce povinen postupovat s odbornou péčí a odpovídá za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo které mu uložil soud. V daném případě soud usnesením ze dne 12. 11. 2004 podrobně správci uložil, jak má při prodeji úpadcova majetku postupovat. Z těchto důvodů soud návrh na nařízení předběžného opatření správci zamítl. Co se týče návrhu směřujícího vůči J. bance, a. s., soud přihlédl k tomu, že důvod požadovaného omezení odvolatel neuvedl, vyslovil názor, že by jím byla banka bezdůvodně omezena, a rovněž jej zamítl. Konečně, soud uvedl, že – vázán zákonem stanovenou lhůtou k rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření – nemohl prověřit tvrzení odvolatele, že správce nedodrží soudem stanovené podmínky zpeněžení majetku z podstaty, a proto do té doby, než tak učiní při výkonu dohlédací činnosti soudce, jemuž rozhodování v této věci připadá dle rozvrhu práce a jenž je na týdenní dovolené, rozhodl o rozšíření podmínek, za nichž lze majetek z podstaty zpeněžovat.

Toto usnesení napadl odvolatel včas podaným odvoláním a požadoval, aby je odvolací soud změnil a sám navrhované předběžné opatření nařídil. V odvolání zrekapituloval ve stručnosti obsah napadeného usnesení, upřesnil, že „žalovaný je správcem konkursní podstaty úpadce“ a že „žalobce je rakouská právnická osoba, která je konkursním věřitelem v rámci shora uvedeného konkursního řízení,“ a uvedl, že správce dne 13. 12. 2004 vyhlásil v denním tisku výběrové řízení na prodej nemovitostí, projektové a prováděcí dokumentace a dalších věcí zapsaných v soupisu konkursní podstaty s tím, že jejich prodejem odvrací bezprostředně hrozící škodu a znehodnocení tohoto majetku, že k tomu je oprávněn podle ustanovení § 19 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání, přestože zařazení některých z nich do soupisu podstaty zpochybňují třetí osoby, a že je oprávněn zpeněžit je mimo dražbu podle ustanovení § 27 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání. Proklamovaným účelem výběrového řízení je urychlený prodej zajišťující ochranu prodávaného majetku před znehodnocením a umožňující okamžitě pokračovat v realizaci opatření započatých správcem ke splnění rozhodnutí Odboru výstavby a územního rozvoje Úřadu Městské části Praha 9 ze dne 2. 7. 2004 a bez zbytečného odkladu pokračovat v dostavbě objektů projektu M. P. Vítězem výběrového řízení se stala B. P. S., a. s., která nabídla kupní cenu 101 milionů Kč bez DPH (+ 50 milionů Kč jako kauci) a která má – stejně jako správce – účet u J. banky, a. s. Kupní smlouva byla uzavřena dne 21. 12. 2004, návrh na vklad vlastnického práva byl podán dne 22. 12. 2004. Členové představenstva B. P. S., a. s., RNDr. O. D. a M. T. se dle odvolatele znali se správcem již dříve, neboť byli či jsou členy statutárních orgánů, popř. dozorčích rad obchodních společností, kde Ing. S., CSc., rovněž působí ve funkci správce konkursní podstaty (G., a. s., SG – I., a. s.), a zmocněnec správce T. V. je zakladatelem B. P. S., a. s. Výběrového řízení se zúčastnila též R. C., s. r. o., která nabídla kupní cenu 100 milionů Kč. Odvolatel uváděl, že jiní zájemci nebyli, nabídnuté kupní ceny byly zaplacený na účet správce dne 16. 12. 2004 a „je možné se domnívat, že kupní cena od B. P. S., a. s., byla připsána na účet žalovaného až poté, co banka obdržela avízo o platbě společnosti R. C., s. r. o.“ Dle odvolatele je především nutné zabývat se tím, kdy byla na účet správce připsána částka poukázaná

B. P. S., a. s. Odvolatel zdůrazňoval, že B. P. S., a. s., dne 21. 12. 2004 vydražila i další majetek z konkursní podstaty úpadce. Protože tato dražba je dle názoru odvolatele neplatná, napadl ji dne 23. 12. 2004 žalobou.

Odvolatel vyjádřil přesvědčení, že správce nebyl oprávněn prodat majetek z konkursní podstaty, neboť nebyly splněny zákonné podmínky – věci nebyly ohroženy zkládem nebo znehodnocením (to platí zejména pro majetek ve vlastnictví A., s. r. o., která podala žalobu na jeho vyloučení ze soupisu), a že postupoval v rozporu s usnesením ze dne 12. 11. 2004, když ignoroval v něm stanovené podmínky. Dále odvolatel uváděl, že soud návrh na nařízení předběžného opatření podaný dne 16. 12. 2004, tj. 4 dny před uzávěrkou výběrového řízení, zamítl dne 22. 12. 2004, byť napadeným usnesením doplnil podmínky, za nichž byl správce povinen při zpeněžování postupovat. Dle údajů z katastru nemovitostí uzavřel správce s B. P. S., a. s., kupní smlouvu dne 21. 12. 2004 a návrh na vklad byl podán dne 22. 12. 2004. Pokud by soud vydal napadené usnesení o den dříve, nebyl by odvolatel nucen podávat další návrh na nařízení předběžného opatření. Podmínky stanovené správcem pro účast ve výběrovém řízení byly dle odvolatele velice nestandardní a byly „nastaveny“ tak, že účast jiných než předem informovaných zájemců byla prakticky nemožná. Odvolatel ví i o jiných zájemcích, kteří zvažovali účast ve výběrovém řízení a byli ochotni zaplatit cenu přesahující 200 milionů Kč, ale podmínky stanovené správcem je odradily. To vede odvolatele k přesvědčení, že postup správce není transparentní, a budí v něm obavy, zda prodej majetku z podstaty byl uskutečněn za co nejvýhodnější cenu. I z těchto důvodů požadoval nařízení předběžného opatření, kromě toho již podal návrh na zproštění Ing. L. S., CSc., funkce správce konkursní podstaty úpadce a na svolání schůze konkursních věřitelů a podal též žalobu na určení neplatnosti kupní smlouvy, kterou byl majetek prodán B. P. S., a. s.

Odvolatel zastává názor, že správce nepostupuje při výkonu funkce s odbornou péčí, jeho postupy jsou nezákonné, v rozporu s dobrými mravy a vedou ke zkrácení podstaty a konkursních věřitelů. Domnívá se, že názor soudu prvního stupně, podle něhož soud nemůže předběžným opatřením paralyzovat výkon funkce správce, je nesprávný, a je přesvědčen o tom, že jiným způsobem než podáním návrhu na nařízení předběžného opatření nelze zkracování konkursní podstaty účinně zabránit.

V r c h n í s o u d v P r a z e p ř e z k o u m a l n a p a d e n é u s n e s e n í i ř í z e n í j e h o v y d á n í p ř e d c h á z e j í c í a o d v o l á n í d ů v o d n ý m n e s h l e d a l. P o t v r d i l p r o t o u s n e s e n í s o u d u p r v n í h o s t u p n ě.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 66a odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání se pro konkurs a vyrovnání použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li zákon o konkursu a vyrovnání jinak. Pokud jde o odlišnost úpravy při nařízení předběžného opatření, obsahuje zákon o konkursu a vyrovnání ustanovení § 66b odst. 1, podle něhož může soud předběžné opatření nařídit i v zájmu zajištění majetku dlužníka a může je nařídit i bez návrhu. Jinak je při rozhodování o tom, zda nařídit předběžné opatření, povinen přiměřeně použít příslušná ustanovení občanského soudního řádu, tj. zejména ustanovení § 74 a násl. je-li třeba zatímně upravit poměry účastníků nebo je-li obava, že by výkon rozhodnutí mohl být ohrožen, a jde-li o účastníky, mezi nimiž bude zahájen soudní spor, popř. je-li nařizováno předběžné opatření vůči třetí osobě, nebo ustanovení § 102 téhož zákona jde-li o zatímní úpravu poměrů účastníků řízení již zahájeného.

Jak vyplývá z toho, co uvedeno shora, i konkursní soud je povinen respektovat podmínky vymezené ustanovením § 74 a násl. o. s. ř., resp. ustanovením § 102 téhož zákona, za nichž může předběžné opatření nařídit. V daném případě je třeba zvlášť zdůraznit, že podle ustanovení § 74 odst. 3 o. s. ř. je příslušným k nařízení předběžného opatření před zahájením řízení soud, který je příslušný k řízení o věci samé, nestanoví-li zákon jinak, a podle ustanovení § 102 téhož zákona pak předběžné opatření

nařizuje ten soud, u něž je řízení vedeno, a to v rámci tohoto řízení.

Odvolací soud dále zastává názor, že naléhavost zatímní úpravy je třeba v konkursním řízení a v řízeních konkursem vyvolaných hodnotit z hlediska účelu zákona o konkursu a vyrovnání a cíle konkursu. Jinými slovy, podmínky pro nařízení předběžného opatření jsou dány tam, kde jednání účastníka, popř. třetí osoby, vykazuje takové znaky, pro něž je třeba nařízení předběžného opatření, aby účel zákona či cíl konkursu nebyl mařen ani oddalován, avšak pouze za předpokladu, že omezení vyplývající ze zákona k zajištění téhož nepostačují.

Jak plyne z toho, co uvedeno výše, v daném případě se odvolatel domáhal u Městského soudu v Praze návrhem, jenž podal v rámci konkursního řízení vedeného na majetek úpadce, nařízení předběžného opatření, jímž soud uloží správci zdržet se úkonů směřujících ke zpeněžení majetku zapsaného v soupisu konkursní podstaty a bance, u níž má správce veden účet, zakáže vyplatit správci či jiné osobě prostředky složené na tento účet jako kupní cena za koupi tohoto majetku. Z obsahu návrhu i odvolání a rovněž z toho, že sebe odvolatel soustavně označoval jako žalobce a správce jako žalovaného, je zřejmé, že vycházel z předpokladu, že konkursní soud je povolán řešit spor mezi ním a správcem v rámci konkursního řízení, a to dokonce při posuzování důvodnosti návrhu na nařízení předběžného opatření. Stejně jako soud prvního stupně však i odvolací soud dospěl k závěru, že odvolatelovu návrhu na nařízení předběžného opatření vyhovět nelze proto, že podmínky pro jeho nařízení splněny nejsou. Kromě toho, že správce úkony směřující ke zpeněžení majetku již učinil, považoval odvolací soud za významné především to, že správce není účastníkem konkursního řízení (konkursu), a i přiměřená aplikace shora citovaných ustanovení občanského soudního řádu vůči němu je v konkursním řízení (v konkursu) vyloučena. Ostatně, právě za účelem korekce postupů správce je soud ze zákona povinen vykonávat vůči němu dohlédací činnost, k jejímuž výkonu je vybaven řadou oprávnění (kromě oprávnění vymezených v ustanovení § 12 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání jsou vymezeny i v dalších ustanoveních téhož zákona, např. v ustanovení § 18 odst. 1, § 27 odst. 2 a § 28 odst. 2). Bez ohledu na to, zda tvrzení odvolatele jsou pravdivá a zda odvolatel správci důvodně vytýkal nesprávnost jeho postupu při zpeněžování majetku zapsaného do soupisu podstaty, proto soud prvního stupně nepochybil, když návrh odvolatele na nařízení předběžného opatření zamítl.

Dlužno ovšem poznamenat, že podle ustanovení § 8 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání odpovídá správce konkursní podstaty za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo které mu uložil soud, a že nedostatečný výkon dohlédací činnosti může mít za následek odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nebo nesprávným úředním postupem. Pro úplnost je pak třeba uvést, že odvolatel je podle ustanovení § 8 odst. 6 zákona o konkursu a vyrovnání jako účastník konkursu oprávněn soudu navrhnout, aby zprostil správce funkce (a jak plyne z odvolání i z obsahu spisu, odvolatel tak již učinil), a nic mu nebrání v tom, aby využil příslušných právních prostředků k ochraně svých práv v řízení, jež bylo zahájeno na základě jeho žaloby a jež se zcela řídí občanským soudním řádem.

Na základě těchto zjištění a veden názory vyjádřenými shora neshledal odvolací soud odvolání důvodným a napadené usnesení podle ustanovení § 219 o. s. ř. jako věcně správné potvrdil.